

L'entrevista

Fins fa cinc anys, Carlota Gurt (Barcelona, 1976) era pràcticament una desconeguda dins del món literari català. El 2019 va debutar com a narradora amb el recull de contes 'Cavalcarem tota la nit' (Proa/Navona) –premi Mercè Rodoreda 2019– i el 2021 va estrenar-se en la novel·la amb 'Sola' (Proa/Asteroides). Gurt ha combinat la seva trajectòria literària amb la de traductora. Ara assoleix un altre cim amb la traducció al català de 'Les afinitats electives', de Goethe (La Casa dels Clàssics).

Carlota Gurt

Esriptora i traductora

“El món literari català té l'enemic a dins de casa”

Núria Juanico

Et feia por traduir Goethe?

La meua trajectòria com a traductora literària és relativament curta. Vaig començar traduint manuals i ara, des de fa uns anys, només faig traduccions literàries. Traduir certs autors que venen molt i escriuen malament no fa por, perquè difícilment els desgraciaràs més del que hi ha. Però de cop tenia la responsabilitat d'un Goethe, un text que té 200 anys i que tothom se l'ha mirat molt. Em feia por trobar el to, que fos antic però no molt antic, aquesta mena d'equilibris. Un clàssic és un text que ha de perviure. No és una novel·la amb un cicle de vida curtíssim d'un any, sinó un fons d'armari literari. Potser d'aquí deu anys encara serà l'última traducció d'aquest llibre.

Goethe situa una parella i dos possibles amants en un entorn aïllat i s'aproxima a les seves relacions amb una mirada gairebé científica. Què en penses d'aquest plantejament?

Tota la novel·la és molt claustrofòbica, gairebé com si els personatges fossin ratolins de laboratori. No dona respostes, i a l'època era fàcil caure en dir què està bé i què no. Ell tira sobre la tau-

la una sèrie d'idees i et ve a dir que no hi ha una solució única, que cada cas és diferent. Tracta el lector d'una manera intel·ligent, no li dona tot mastegat amb una tesi moral al final. La conclusió final és que estem perduts, i això em sembla molt modern.

D'una banda, hi ha la Charlotte i el capità Otto, amb uns sentiments ofegats per la racionalitat; i, de l'altra, l'Eduard i l'Otilie, vençuts per la passió. Què ens diu d'ells aquesta dualitat?

Goethe ens diu que és molt difícil desobeir la crida de l'amor però que si no la desobeeixes també és difícil. L'Eduard, per exemple, el presenta com un personatge fastigós, antipàtic, egoista, però aconsegueix que arribis a entendre per què és així. Aquest és el talent del novel·lista.

Hi ha secundaris com el comte i la baronessa, que gairebé acaben defensant el poliamor.

Això em sembla meravellós: que escrigui des d'aquella distància emocional i, alhora, que estigui revolucionant el concepte de la parella i de l'amor. Amb aquests personatges acaba dient que cadascú troba el seu camí. També hi ha un moment que algú diu que els matrimonis haurien de durar cinc anys. La idea de la monogàmia seqüencial és on som ara.

Goethe utilitza la transformació de l'espai com una metàfora de l'amor.

Tota la novel·la està feta de símbols. La Charlotte fa obres a fora, però les fa malament. Està intentant donar una forma a l'amor que és imposada. Després ve el capità, que se suposa que és el que ho sap fer bé. I l'Eduard està amb les seves plantes, buscant com fer un empelt d'una branca vella amb una de jove. Tot és una metàfora de l'amor, de la seva naturalesa salvatge, de com intentem posar-hi escales per pujar-lo i barreres perquè no es desbordi el riu.

En canvi, a la teua novel·la Sola (Proa, 2021), aquest intent de domesticar la naturalesa salvatge de la humanitat salta pels aires. ¿Et sents oposada a Goethe?

Sola és una crida de retorn a l'animalitat, perquè ens reconcilia amb nosaltres mateixos. Encara hi ha certa repressió emocional, especialment en els homes. I després hi ha la negació de qui som. La ràbia està mal vista, però si no la treus acaba en ressentiment i és pitjor. No cal que vagis a matar ningú, però reconeix que la sents, no facis veure que no passa res.

Quins són els mals del món literari català?

Som massa pocs, el sector és massa petit, i això no és sa. Hi ha molt ressentiment i molta gent dolguda. És un món econòmicament poc viable, però continuem enganyant-nos, pensant que en podem viure i que podem fer les coses gratis. O que ho fem pel país i per la literatura. Sempre hi ha qualsevol altre motiu que no és l'econòmic. Això ha de canviar. El món literari català té l'enemic a dins de casa, la mateixa gent del sector està acostumada a certs hàbits que no canvien. Els llibres es llegeixen amb molts factors extraliteraris. Segons qui ets o amb quina editorial publiques se'n parlarà de manera diferent. Això genera una certa sensació d'absurd, de falta de lògica, de falta d'èxits i de fracassos que són injustificats.

Si el mercat és el que és i la llengua arriba on arriba, d'on poden sortir els diners?

Hem de reduir publicacions. Potser són els meus llibres els que haurien de caure, eh? Però si la base lectora és la mateixa i cada vegada es publica més, les engrunes són cada cop més petites. Falta una mena de pacte de mercat, que tothom es posi d'acord i diguin: això no funciona, fem-ho d'una altra manera. L'única manera d'ampliar la base lectora és sortir a fora. Ens hauríem de convertir en una potència exportadora de literatura.

A les teves columnes d'opinió dius el que penses del món literari, sense pèls a la llengua. ¿T'has sentit sola?

Quan escric articles d'opinió intento no fer injustícies i explicar les coses de manera que algú que no pensi com jo pugui entendre els meus arguments. Quan vaig fer aquell article sobre les presentacions venia a dir que si un llibreter o un editor em demana tres o quatre hores del meu temps en què jo faig promoció del llibre no passa res, però ha de ser capaç de portar 12 o 15 persones a l'acte. Al final en la cultura les coses valen diners. Jo regalo el meu temps, però a canvi tu m'has de regalar el teu públic. Em fa certa por ser el barrufet rondinaire de la literatura, que és el que acabo fent, sempre queixant-me de coses. Però quan faig aquests articles abans n'he parlat amb altres autors i he vist que pensen com jo. En tot cas, en comptes de fer-nos mala sang el que hauríem de fer és pinya, posar-nos a remar tots junts cap al mateix lloc i fer gremi.

“Traduir autors que venen molt i escriuen malament no fa por, perquè difícilment els desgraciaràs més del que hi ha”